

تحلیل محتوای مقالات نشریات دانشکده‌های پرستاری و مامائی دانشگاه‌های علوم پزشکی ایران

پیمان جانانی^۱، مسعود رودباری^۲، ایمان تهمتن^۳، شهرام صدقی^۴

نویسنده‌ی مسئول: تهران، دانشگاه علوم پزشکی تهران، دانشکده مدیریت و اطلاع رسانی پزشکی
Shahram.sedghi@gmail.com

دریافت: ۹۱/۵/۶ پذیرش: ۹۱/۶/۳۰

چکیده

زمینه و هدف: مقالات نشریات منتشر شده توسط دانشکده‌های پرستاری و مامایی دانشگاه‌های علوم پزشکی ایران منابع ارزشمندی در زمینه پرستاری و موضوعات مربوطه می‌باشند. این مطالعه به تحلیل محتوا و ارزیابی مقالات این نشریات پرداخته است.

روش بررسی: این پژوهش، توصیفی-مقطعی و از نوع کاربردی بود. این پژوهش نمونه‌گیری نداشت و تمام ۵۶۵ مقاله پرستاری منتشر شده در ۲۰ نشریه پرستاری دانشکده‌های پرستاری و مامایی دانشگاه‌های علوم پزشکی ایران در بین سالهای ۱۳۸۶-۱۳۸۴ مورد بررسی قرار گرفت. جهت جمع‌آوری داده‌ها از چک لیست و برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از نرم افزار آماری SPSS ۱۶ و آمار توصیفی استفاده شد.

یافته‌ها: بیشترین درصد مقالات در زمینه‌ی موضوعی پرستاری (۱۲/۴ درصد) و مقالات متفرقه (۱۲/۴ درصد) به طور مساوی منتشر شده بود. بیشترین سهم روشهای پژوهشی به کار رفته در مقالات به روش توصیفی تعلق داشت. از موضوعات فرعی پرستاری، آموزش پرستاری با (۲۰ درصد) و از موضوعات فرعی مامایی، آبستنی با (۱۶/۶ درصد) بیشترین سهم را در نشریات پرستاری و مامایی داشتند. بیشترین تعداد مقالات پرستاری و مامایی در پایگاه اطلاعاتی مگ ایران نمایه شده بود.

نتیجه‌گیری: تعداد نشریات مصوب دارای درجه علمی-پژوهشی در رشته‌ی پرستاری اندک و نفوذ سایر رشته‌ها در نشریات پرستاری بارز بود. از این رو باید در سیاست چاپ مقالات در نشریات پرستاری تجدید نظر بعمل آید. همچنین پیشنهاد می‌شود یک پایگاه اطلاعاتی مستقل جهت نمایه کردن تمام مقالات پرستاری و مامایی ایجاد گردد.

واژه‌های کلیدی: تحلیل محتوا، نشریات ادواری، پرستاری، مامایی، مقاله‌ها

مقدمه

و نیز میزان استفاده از این منابع یکی از شاخص‌های رشد علمی و فرهنگی آن جامعه به شمار می‌رود (۱). همچنین جهت ارائه یافته‌های جدید علمی و دستاوردهای تحقیقاتی ناگزیر به نشر و طبع نشریات علمی می‌باشیم. انتشار مقاله در نشریات علمی از جایگاه ویژه‌ای برخوردار است و پژوهشگران، نشریات علمی-پژوهشی را به خاطر ارزش

نشریات ادواری در میان مدارک و منابع انتشاراتی به دلیل سرعت نشر و نقش موثری که در انتقال اطلاعات دارند؛ از مهم‌ترین منابع اطلاعات علمی محسوب می‌شوند و جایگاه خاصی در کتابخانه‌ها، به ویژه کتابخانه‌های تخصصی و دانشگاهی دارند. میزان تولید و کیفیت نشریات ادواری علمی

۱- کارشناس ارشد کتابداری و اطلاع رسانی پزشکی، مسئول بخش مرجع کتابخانه دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی

۲- دانشیار گروه آمار زیستی، دانشکده مدیریت و اطلاع رسانی پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی تهران

۳- کارشناس ارشد کتابداری و اطلاع رسانی پزشکی، دانشکده مدیریت و اطلاع رسانی پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی تهران

۴- استادیار گروه کتابداری و اطلاع رسانی پزشکی، دانشکده مدیریت و اطلاع رسانی پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی تهران

در پایان نامه خود مقالات نشریات پرستاری را مورد بررسی و تحلیل قرار داده است (۸). از آنجا که تاکنون در کشور ایران پژوهشی به تحلیل محتوای نشریات پرستاری و مامایی نپرداخته است؛ این پژوهش درصدد است تا با تحلیل محتوای مقالات نشریات پرستاری و مامایی دانشگاه‌های علوم پزشکی ایران، به تعیین روش‌های پژوهشی به کار رفته در مقالات، تعیین فراوانی موضوع مقالات برحسب نام دانشکده، تعیین توزیع فراوانی موضوعات فرعی رده‌ی پرستاری و مامایی، تعیین توزیع فراوانی استنادات فارسی و انگلیسی مقالات و همچنین تعیین تعداد مقالات نمایه شده در پایگاه‌های اطلاعاتی پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران، ایران مدکس، مگ ایران و پایگاه اطلاعات علمی جهاد دانشگاهی بپردازد.

روش بررسی

این پژوهش توصیفی-مقطعی و از نوع کاربردی است. در این پژوهش از نمونه‌گیری استفاده نشد و جامعه‌ی مورد پژوهش تمام مقالات پرستاری منتشر شده در نشریات پرستاری دانشکده‌های پرستاری و مامایی دانشگاه‌های علوم پزشکی ایران در بین سالهای ۱۳۸۴-۱۳۸۶ بود. ابزار گردآوری داده‌ها چک لیستی بود که در آن عنوان نشریه، عنوان مقاله، اسم دانشکده مربوطه، شماره و سال نشر نشریه، روش پژوهش بکار رفته در مقاله، تعداد استنادهای لاتین و فارسی، موضوعات فرعی مربوط به پرستاری و رده کلی مقاله آورده شده بود. از آنجایی که سر عنوان موضوعی پزشکی فهرست معتبر، رایج و موثق برای تحلیل موضوعی ادبیات زیست پزشکی در کتابخانه‌ی ملی پزشکی می‌باشد، برای تعیین کلید واژه‌های حوزه‌ی پرستاری از اصطلاح نامه پزشکی فارسی ویراست دو و سر عنوان‌های موضوعی پزشکی انگلیسی (MESH) استفاده گردید. سر عنوان‌های موضوعی پزشکی فهرستی است از توصیف‌گرهایی که برای

علمی آنها مورد استفاده قرار می‌دهند (۲). صاحب نظران عقیده دارند نشریاتی علمی تلقی می‌شوند که به نشر منظم نتایج حاصل از تحقیقات و مقالات اصیل دانشگاهیان و یا متخصصان رشته‌های مرتبط می‌پردازند. اغلب نشریات علمی پژوهشی توسط دانشگاه‌ها و مراکز تحقیقاتی کشور منتشر می‌شوند و مخاطبان آنها نیز جامعه علمی و پژوهشی می‌باشد (۳). دانشگاه‌ها، دانشکده‌ها و انجمن‌های علمی و حرفه‌ای که از مهمترین نهادهای آموزشی و پژوهشی به شمار می‌آیند؛ دارای یک یا چند نشریه به منزله ارگان رسمی خود هستند. به عبارت دیگر، نشریات ادواری مجرای رسمی نشر اطلاعات مراکز علمی و حرفه‌ای می‌باشند؛ از اینرو میزان تولید و کیفیت نشریات ادواری و نیز استفاده هر جامعه از این منابع یکی از شاخص‌های رشد علمی و فرهنگی آن جامعه محسوب می‌شود (۴).

مقالات نشریات علوم پرستاری منتشر شده توسط دانشکده‌های پرستاری و مامایی می‌توانند گرانباترین منابع از نوع خود در زمینه پرستاری و موضوعات مربوطه باشند. متأسفانه عدم وجود یک پایگاه اطلاعاتی منسجم، کار آمد و روزآمد در رشته پرستاری باعث بروز مشکلاتی همچون عدم دسترسی به اطلاعات علمی در این حوزه شده است. شناخت ویژگی‌های مقالات منتشر شده در نشریات پرستاری و مامایی می‌تواند به ارتقاء کیفیت مقالات و نشریات این حوزه کمک شایانی کند. بنابراین تحلیل محتوا و ارزیابی مقالات نشریات ادواری دانشکده‌های پرستاری و مامایی ضروری به نظر می‌رسد. تحلیل محتوای و تحلیل استنادی از جمله روش‌های رایج برای ارزیابی تولیدات علمی می‌باشند (۵-۶) روش‌های مختلفی برای تحلیل محتوای مقالات و نشریات علمی وجود دارد. برای مثال تحلیل محتوای کیفی یکی از روش‌هایی است که معمولاً در حوزه مطالعات پرستاری بکار گرفته می‌شود (۷). پیش از این تعدادی مطالعه به تحلیل محتوا و ارزیابی نشریات پرستاری پرداخته‌اند. برای مثال اورمن (Oermann)

موضوعی است (کتابخانه ملی پزشکی، ۲۰۱۱). برای مثال جهت تحلیل محتوی مقاله‌ای که موضوع اصلی آن آناتومی بود؛ با استفاده از اصطلاحنامه پزشکی فارسی به آن موضوع کلی (آناتومی) و با استفاده از رده‌بندی کتابخانه ملی پزشکی آمریکا به این مقاله رده QS اختصاص داده شد. در این مقاله موضوعات اختصاص یافته به مقالات شامل سه دسته بودند:

۱- موضوعاتی که در سیاهه اصطلاح نامه پزشکی فارسی، معادل فارسی داشتند؛ ۲- موضوعاتی که در سیاهه اصطلاح نامه پزشکی فارسی، معادل فارسی نداشتند؛ ولی در سیاهه سرعنوان‌های موضوعی پزشکی انگلیسی (MESH)، دارای معادل انگلیسی بودند؛ ۳- موضوعاتی که در سرعنوان‌های موضوعی پزشکی فارسی و انگلیسی یافت نمی‌شدند؛ اما در سرعنوان‌های موضوعی کتابخانه کنگره وجود داشتند و به عنوان مقالات متفرقه موضوعی دسته بندی شدند.

داده‌ها با استفاده از نرم افزار SPSS ۱۶ تجزیه و تحلیل و با استفاده از روش‌های آمار توصیفی در قالب جداول ارائه شدند.

یافته‌ها

فهرست نشریات دانشکده‌های پرستاری و مامایی دانشگاه‌های علوم پزشکی ایران که در این مقاله بررسی شد به شرح زیر می باشد:

جهت تعیین پراکندگی موضوعی مقالات موجود در نشریات پرستاری با توجه به جدول ۲ بیشترین میزان مقالات با تعداد ۷۰ مقاله (۱۲/۴ درصد) در دو رده‌ی پرستاری (WY) و مقالات متفرقه (کتابخانه‌ی کنگره) به صورت مساوی در این نشریات منتشر شده بود. همچنین در زمینه‌های آناتومی QS، آسیب شناسی بالینی (QY)، گوش و حلق و بینی (WV) و تاریخ پزشکی (WZ) مقاله‌ای تولید نشده بود. صرف نظر از رده‌ی پرستاری و مقالات متفرقه (کتابخانه کنگره)، رده‌ی

فهرست نویسی تحلیلی کتاب‌ها، نشریات ادواری و مواد دیداری- شنیداری، نمایه سازی مقالات در حوزه علوم پزشکی و بازیابی اطلاعات به کار می‌رود (۹).

تعداد ۲۰ عنوان نشریه پرستاری از طریق فهرست نشریات فارسی در پایگاه اطلاعات علمی جهاد دانشگاهی، مگ ایران و همچنین با مراجعه‌ی حضوری به کتابخانه مرکزی سه دانشگاه علوم پزشکی تهران، ایران و شهید بهشتی شناسایی شد. در سال‌های مورد بررسی، از این تعداد فقط ۳ عنوان نشریه (دو ماهنامه پرستاری ایران، نشریه دانشکده پرستاری و مامایی دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی شهید بهشتی و فصلنامه حیات) در کمیسیون نشریات علوم پزشکی کشور دارای رتبه علمی- پژوهشی بودند. با بررسی کلیه‌ی شماره‌های نشریات، تعداد ۵۶۵ مقاله جمع آوری و مورد بررسی قرار گرفت. از این تعداد ۲۶۲ مقاله از سه نشریه علمی- پژوهشی و ۳۰۳ مقاله از ۱۷ نشریه دیگر مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفتند. در ابتدا مشخصات مقالات بر اساس موارد مندرج در چک لیست ثبت گردید؛ سپس موضوع مقالات و نوع روش تحقیق به کار رفته در هر یک از حوزه‌های پرستاری مورد مطالعه، مشخص گردید. به منظور تعیین پراکندگی موضوعی مقالات، بر اساس کلید واژه‌های موجود در مقاله، برای هر مقاله کلید واژه منتخب با استفاده از اصطلاح نامه پزشکی فارسی تعیین شد. سپس جهت تعیین پراکندگی موضوعی مقالات با استفاده از سیستم رده‌بندی کتابخانه ملی پزشکی آمریکا، به هر موضوع یک شماره رده‌بندی اختصاص یافت. رده‌بندی کتابخانه ملی پزشکی مباحثی چون علوم پایه، دندان پزشکی، پزشکی، و رشته‌های وابسته مانند پرستاری و مامایی را در بر می‌گیرد. نشانه‌گذاری این رده‌بندی ترکیبی از حرف و عدد است و دارای ۳۵ رده اصلی و نمایه‌ای الفبایی است و هر رده، معمولاً شامل بخش‌های خلاصه رده، کلیات، تقسیمات شکلی، و رده‌های

جدول ۱: فهرست نشریات دانشکده‌های پرستاری و مامایی دانشگاه‌های علوم پزشکی ایران و نام دانشگاه منتشر کننده نشریه

شماره	نام نشریه	نام دانشگاه علوم پزشکی منتشر کننده
۱	فصلنامه صابرين	اراک
۲	پرستار و پزشک در رزم	ارتش
۳	مجله سلامت و مراقبت	اردبیل
۴	دو ماهنامه دانشکده پرستاری و مامایی ارومیه	ارومیه
۵	فصلنامه تحقیقات پرستاری و مامایی	اصفهان
۶	فصلنامه حیات	ایران
۷	فصلنامه علمی آموزش پرستاری	بقیه الله
۸	مجله مراقبت های نوین	بیرجند
۹	فصلنامه علمی آموزش پرستاری- پزشکی تبریز	تبریز
۱۰	دو ماهنامه پرستاری ایران	تهران
۱۱	افلاک دانشکده پرستاری و مامایی خرم آباد	لرستان
۱۲	فصلنامه دانشکده پرستاری- مامایی و پیراپزشکی رفسنجان	رفسنجان
۱۳	نشریه دانشکده پرستاری و مامایی دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی شهید بهشتی	شهید بهشتی
۱۴	فصلنامه دانشکده پرستاری مامایی دانشگاه علوم پزشکی کردستان	کردستان
۱۵	مجله دانشکده پرستاری و مامایی رازی کرمان	کرمان
۱۶	فصلنامه علمی پژوهشی دانشکده پرستاری- مامایی و پیراپزشکی کرمانشاه	کرمانشاه
۱۷	مجله علمی دانشکده پرستاری و مامایی بویه گرگان	گرگان
۱۸	دو فصلنامه دانشکده های پرستاری و مامایی استان گیلان	گیلان
۱۹	مجله علمی پژوهشی دانشکده پرستاری و مامایی همدان	همدان
۲۰	دنا	یاسوج

در رده‌ی موضوعی روانپزشکی بیشترین تعداد مقالات را داشته‌اند.

میزان نفوذ را در نشریات دانشکده‌های پرستاری و مامایی داشته‌اند. همچنین دانشکده پرستاری اصفهان در دو رده‌ی مامایی و پرستاری، بقیه‌الله در رده‌ی مقالات متفرقه و یاسوج

جدول ۲: توزیع فراوانی مقالات بر حسب رده‌های کتابخانه‌ی ملی پزشکی

رده موضوعی مقالات	سال		۱۳۸۴		۱۳۸۵		۱۳۸۶	
	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد
آناتومی	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
آسیب شناسی بالینی :	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
بهداشت عمومی :	۸	۱/۴	۱۳	۲/۳	۱۰	۱/۸	۳۱	۵/۵
حرفه پزشکی :	۷	۱/۲	۱۰	۱/۸	۹	۱/۶	۲۶	۴/۶
بیماریهای مسری :	۷	۱/۲	۱۱	۲/۰	۹	۱/۶	۲۷	۴/۸
روانپزشکی :	۱۰	۱/۸	۱۷	۳/۰	۲۲	۳/۹	۴۹	۸/۷
جراحی :	۳	۰/۵	۱۰	۱/۸	۳	۰/۵	۱۶	۲/۸
زنان - زایمان:	۱۰	۱/۸	۱۰	۱/۸	۱۲	۲/۱	۳۲	۵/۷
مامایی:	۱۸	۳/۲	۱۴	۲/۵	۱۶	۲/۸	۴۸	۸/۵
بیمارستان ها :	۵	۰/۹	۳	۰/۵	۲	۰/۴	۱۰	۱/۸
پرستاری :	۲۵	۴/۴	۳۱	۵/۵	۱۵	۲/۷	۷۰	۱۲/۴
متفرقه (کتابخانه کنگره):	۲۱	۳/۷	۳۵	۶/۲	۱۴	۲/۵	۷۰	۱۲/۴

در تالیف مقالات با روش پژوهش مقطعی دانشکده‌های پرستاری تهران، همدان و یاسوج هر کدام با ۴ مقاله (۰/۷ درصد) و دانشکده‌ی پرستاری اصفهان به ترتیب در جایگاه اول تا سوم قرار داشتند. دانشکده‌ی پرستاری شهید بهشتی با یک مقاله تنها دانشکده‌ای بود که مقاله‌ای با روش پژوهش طولی منتشر کرده بود و سایر دانشکده‌های پرستاری مقاله طولی نداشتند. در این پژوهش هیچ مقاله‌ای با روش پژوهش دلفی مشاهده نشد.

همانگونه که در جدول ۴ ملاحظه می‌شود با بررسی توزیع فراوانی موضوعات فرعی پرستاری در مقالات نشریات پرستاری مشخص گردید که موضوع آموزش پرستاری در رتبه‌ی اول، پرستاری سالمندان و مراقبت پرستاری در رتبه دوم و موضوع تنش در رتبه‌ی سوم قرار داشتند. بررسی توزیع فراوانی مقالات منتشر شده در رده‌ی پرستاری نشان داد که بیشترین تعداد مقالات منتشر شده در رده‌ی پرستاری با ۱۲

با توجه به جدول ۳، بیشترین روش پژوهش استفاده شده در مقالات نشریات پرستاری، روش توصیفی و کمترین روش پژوهش استفاده شده روش تحقیق طولی بوده است. دانشکده‌های شهید بهشتی، گرگان و اصفهان هر کدام به ترتیب با دارا بودن هفت، شش و پنج مقاله بیشترین تعداد مقالات با روش تحقیق تحلیلی را تولید کرده بودند. دانشکده‌های اراک، ارتش، بقیه‌الله، بیرجند، کردستان، کرمان و گیلان مقاله‌ای با روش تحقیق تحلیلی تولید نکرده بودند. دانشکده‌های پرستاری شهید بهشتی، همدان و اصفهان به ترتیب بیشترین تعداد مقالات با روش تحقیق توصیفی را منتشر کرده بودند. دانشکده‌های پرستاری اصفهان، تهران و گرگان به ترتیب بیشترین تعداد مقاله با روش تحلیلی-توصیفی تولید کرده بودند. قابل ذکر است که دانشکده‌های پرستاری بقیه‌الله و کرمانشاه فاقد مقالات تحلیلی توصیفی بودند.

مقالات در رده‌ی مامایی در مرتبه‌ی اول تا سوم قرار داشتند. همچنین بیشترین تعداد مقالات در رده‌ی مامایی به ترتیب در سال‌های ۱۳۸۴، ۱۳۸۵ و ۱۳۸۶ تولید شده بود.

توزیع فراوانی استنادات فارسی مقالات در نشریات پرستاری نشان داد که ۴۲۸ مقاله (۷۵/۷ درصد) بین ۱ تا ۱۰ استناد فارسی به خود اختصاص داده بودند که بیشترین فراوانی را داشته‌اند. همچنین تنها ۲ مقاله (۰/۳۵ درصد) بین ۴۱ تا ۵۰ استناد فارسی به خود اختصاص داده بودند که کمترین فراوانی را داشته‌اند. توزیع فراوانی استنادات انگلیسی مقالات در نشریات پرستاری بیانگر این بود که ۲۹۴ مقاله (۵۲/۰۳ درصد) بین ۱ تا ۱۰ استناد به خود اختصاص داده بودند که

مقاله (۱۷/۱۴ درصد) متعلق به نشریه‌ی دانشکده‌ی پرستاری علوم پزشکی اصفهان بوده است. همچنین بیشترین میزان تولید مقالات در رده‌ی پرستاری به ترتیب در سال ۱۳۸۵، سال ۱۳۸۴ و سال ۱۳۸۶ بوده است.

بررسی توزیع فراوانی موضوعات فرعی رده‌ی مامایی نشان داد که موضوعات آبستنی با ۸ مقاله (۱۶/۶ درصد)، آبستنی ناخواسته و زایمان با ۶ مقاله (۱۲/۵ درصد) و سزارین با ۵ مقاله (۱۰/۵ درصد) به ترتیب در رتبه‌های اول تا سوم قرار داشتند. نشریات دانشکده‌های پرستاری اصفهان با ۷ مقاله (۱۴/۵ درصد)، شهید بهشتی و همدان هر کدام با ۶ مقاله (۱۲/۵ درصد) و تهران با ۵ مقاله (۱۰/۴ درصد) در تولید

جدول ۳: توزیع فراوانی انواع روشهای تحقیق به کار رفته در مقالات پرستاری

انواع روش تحقیق دانشگاه منتشر کننده نشریه	تحلیلی		توصیفی		مقطعی		طولی		تحلیلی مقطعی		توصیفی مقطعی		بدون رویکرد جمع	
	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی
اصفهان	۵	۰/۹	۱۳	۲/۳	۳	۰/۵	۰	۰	۱	۰/۲	۴	۰/۷	۱۰	۱/۸
ایران	۱	۰/۲	۹	۱/۶	۰	۰	۰	۰	۱	۰/۲	۰	۰	۳	۰/۵
تهران	۳	۰/۵	۹	۱/۶	۶	۱/۱	۰	۰	۰	۰	۵	۰/۹	۴	۰/۷
رفسنجان	۱	۰/۲	۱۱	۱/۹	۲	۰/۴	۰	۰	۰	۰	۱۸	۳/۲	۴	۰/۷
شهید بهشتی	۷	۱/۲	۲۷	۴/۸	۲	۰/۴	۱	۰/۲	۰	۰	۳	۰/۵	۲۰	۳/۵
گرگان	۶	۱/۱	۸	۱/۴	۰	۰	۰	۰	۱	۰/۲	۷	۱/۲	۱۴	۲/۵
همدان	۱	۰/۲	۱۸	۳/۲	۴	۰/۷	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۱۰	۱/۸
یاسوج	۴	۰/۷	۱۲	۲/۱	۴	۰/۷	۰	۰	۰	۰	۸	۱/۴	۵	۰/۹

اطلاعات علمی جهاد دانشگاهی به ترتیب با نمایه کردن ۲۶۵ و ۲۰۶ مقاله در رتبه‌های بعدی قرار داشتند. همچنین بیشترین تعداد مقالات نمایه و چکیده شده متعلق به سال ۱۳۸۵ (۳۶/۳۹ درصد) بوده است. لازم به ذکر است در پایگاه پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران هیچکدام از نشریات پرستاری نمایه نشده بودند.

بیشترین فراوانی را داشته‌اند. همچنین تنها یک مقاله (۰/۱۷ درصد) بین ۵۱ تا ۶۰ استناد به خود اختصاص داده بود که کمترین فراوانی را به خود اختصاص داده بود.

طبق یافته‌های پژوهش پایگاه مگ ایران با نمایه کردن ۴۹۹ عنوان مقاله بیشترین تعداد مقالات نشریات پرستاری را در خود نمایه کرده بود و پایگاه‌های ایران مدکس و پایگاه

بحث و نتیجه گیری

در این مطالعه مشخص شد که نشریات پرستاری و مامایی دانشگاه‌های علوم پزشکی ایران به طور نامنظم منتشر می‌شوند و با توجه به عدم وجود یک پایگاه اطلاعاتی منسجم دسترسی به این نشریات کاری مشکل می‌باشد. البته پایگاه مگ ایران بیشترین تعداد مقالات نشریات پرستاری و مامایی را نمایه می‌کند؛ اما این پایگاه نیز تمام اطلاعات مقالات منتشر شده در این حوزه را در بر نمی‌گیرد. به عبارت دیگر این پایگاه آرشیو کاملی از مقالات منتشر شده در نشریات دانشکده‌های پرستاری و مامایی دانشگاه‌های علوم پزشکی ایران را در بر نمی‌گیرد. بنابراین وجود یک پایگاه اطلاعاتی که بتوان از طریق آن به تمام مقالات منتشر شده در این حوزه دسترسی پیدا کرد ضروری بنظر می‌رسد.

قابل ذکر است که رده‌های فرعی موضوعی حوزه‌ی پرستاری بر اساس رده بندی کتابخانه‌ی ملی پزشکی بیش از ۹۰ زمینه می‌باشد؛ در حالی که طبق یافته‌ها در نشریات دانشکده‌های پرستاری و مامایی تنها در ۲۲ رده مقاله منتشر شده است. با توجه به تنوع موارد بالینی که در بیمارستان‌های کشور وجود دارد انتظار می‌رفت که در نشریات پرستاری در تمام رده‌های موضوعی موجود در رده بندی کتابخانه‌ی ملی پزشکی مقالاتی منشر شده باشد.

جدول ۱ نشان داد که صرف نظر از مقالات متفرقه (کتابخانه کنگره)، رشته‌ی روانپزشکی (۸/۷ درصد) و سپس مامایی (۸/۵ درصد) دو رشته‌ای بودند که بیشترین نفوذ را در مقالات نشریات پرستاری داشتند. این یافته‌ی پژوهش برخلاف نتایج استابروکس (Estabrooks) می‌باشد که نفوذ سایر رشته‌ها در رشته‌ی پرستاری را کم ارزیابی کرده بود (۱۰). بنابراین در پژوهش حاضر نفوذ سایر رشته‌ها در مقالات نشریات پرستاری بارز نشان داده شد. در پژوهشی که سرمدی انجام داد در مورد فقدان مقاله در زمینه موضوعی تاریخ پزشکی نتایج این پژوهش نیز در همان راستا قرار گرفته و آن را تأیید

بیشترین سهم مقالات نمایه و چکیده شده در این چهار پایگاه مربوط به دانشکده‌ی پرستاری ایران با ۲۸۸ مقاله (۲۹/۶۹ درصد) بود. دانشکده‌های پرستاری تهران و شهید بهشتی به ترتیب با ۲۲۰ و ۱۸۷ مقاله (۲۲/۶۸ درصد، ۱۹/۲۷ درصد) به ترتیب در مراتب دوم و سوم قرار داشتند. دانشکده‌ی پرستاری گیلان با ۸ مقاله (۰/۸۲ درصد) کمترین سهم مقالات نمایه شده را داشت.

جدول ۴: توزیع فراوانی مقالات موضوعات فرعی مربوط به پرستاری

تعداد مقالات		موضوعات فرعی پرستاری WY
فراوانی	درصد	
۱۴	۲۰/۰	۱ آموزش پرستاری
۳	۴/۲۸	۲ ارزشیابی عملکرد کارکنان
۱	۱/۴۲	۳ بهداشت روانی
۱	۱/۴۲	۴ پرستاری
۸	۱۱/۴۲	۵ پرستاری سالمندان
۶	۸/۵۷	۶ پرستاری فوری
۱	۱/۴۲	۷ پرستاری مبتنی بر شواهد
۲	۲/۸۵	۸ پژوهش در پرستاری
۲	۲/۸۵	۹ تصمیم گیری در پرستاری
۷	۱۰/۰	۱۰ تنش
۱	۱/۴۲	۱۱ حمل و نقل و بلند کردن بیماران
۳	۴/۲۸	۱۲ روابط پرستار بیمار
۱	۱/۴۲	۱۳ روان پرستاری
۱	۱/۴۲	۱۴ سبک زندگی
۱	۱/۴۲	۱۵ فرایند پرستاری
۱	۱/۴۲	۱۶ فلسفه پرستاری
۱	۱/۴۲	۱۷ کفایت بالینی
۱	۱/۴۲	۱۸ گزارش نویسی
۱	۱/۴۲	۱۹ مدارک پرستاری
۵	۷/۱۴	۲۰ مدیران پرستار
۸	۱۱/۴۲	۲۱ مراقبت پرستاری
۱	۱/۴۲	۲۲ مراقبت شبانه
۷۰	۱۰۰/۰	جمع

طراحی و ایجاد یک پایگاه اطلاعاتی جهت نمایه کردن مقالات نشریات دانشکده‌های پرستاری و مامایی، ایجاد یک وب سایت برای هر نشریه‌ی پرستاری، ملزم نمودن دانشکده‌های پرستاری توسط کمیسیون نشریات وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی کشور به داشتن یک آرشیو کامل از شماره‌های گذشته‌ی مقالات تمام متن چاپی و الکترونیکی دانشکده‌ی مربوطه، مرتبط نمودن وب سایت‌های نشریات دانشکده‌های پرستاری با هم و ایجاد پیوند الکترونیکی نشریات پرستاری در هر وب سایت، بهبود کمی و کیفی نشریات پرستاری، انتشار به موقع نشریات پرستاری و قید دوره دقیق انتشار توسط دانشکده‌های پرستاری و رعایت مشخصات نشریات مطابق با دو منبع مرجع Serial Directory و Ulrich's Periodical Directory که مشخصات استاندارد نشریات را دارا هستند؛ راهکارهایی جهت بهبود و ارتقای کیفیت این نشریات می‌باشند.

تشکر و قدردانی

بدینوسیله از کلیه کسانی که ما را در دستیابی به اهداف این مطالعه یاری نمودند، کمال تقدیر و تشکر را داریم.

می‌کند (۵). بنابراین توجه و عنایت متخصصان و پژوهشگران رشته‌ی پرستاری را می‌طلبد تا با بازنگری در سیاست چاپ مقالات پرستاری و تعیین خط مشی مشخص فقط مقالات پرستاری یا مقالاتی که در این راستا هستند در این نشریات منتشر شوند.

همانطور که بیان شد با بررسی تعداد ۲۰ عنوان نشریه‌ی پرستاری و مامایی تنها ۵۶۵ مقاله گردآوری شد که این نشان دهنده‌ی تعداد اندک انتشار مقالات در نشریات پرستاری و عدم کیفیت کافی این نشریات می‌باشد. با بررسی نشریات مشخص گردید که روند انتشار ۱۷ عنوان نشریه غیر مصوب پرستاری نامنظم بوده و حتی برخی شماره‌های این نشریات منتشر نشده بودند. بنابراین یکی از دلایلی که در بین سال‌های ۸۴ تا ۸۶ در ۲۰ عنوان نشریه بررسی شده تنها ۵۶۵ مقاله گردآوری شد؛ انتشار نامنظم این نشریات و عدم دسترسی به برخی شماره‌های این نشریات چه به صورت الکترونیکی و یا چاپی بوده است. به نظر می‌رسد یکی از دلایلی که می‌توان برای کم بودن میزان انتشار مقالات پرستاری ذکر کرد، تعداد انگشت شمار نشریات مصوب دارای درجه علمی و پژوهشی می‌باشد.

منابع

- 1- Arjmand T. Management of Periodicals in Central Libraries of Government Universities. Faslnameye Ketab. 2004; 59; 79-80. [In Persian]
- 2- Salehi M. How to write Articles? (First Part: How to find a Suitable Title?). Zahedan J Rese Medi Sci. 2001; 3(3): 181-186. [In Persian]
- 3- Glinimoghdam G. Are More Expensive Journals Scientifically More Valuable?. Library and information science. 2007; 3(39): 149-147. [In Persian]
- 4- Aghili A, Aminipour MR, Ahmadih MH, Beiki O. Evaluation of Iranian medical journals by analysing citations to articles published between 1997 and 2000. Hakim. 2007; 10(1): 36-42. [In Persian]
- 5- Sarmadi A. Content Analysis of Scientific Periodicals Journals of Persian Medical sciences Published With Medical Universities in Province Capitals in 2002. Ms dissertation in medical library and

- informatics science. Tehran: School of Management and Medical Information sciences. Tehran University of Medical Sciences. 2004: 40-42. [In Persian]
- 6- Tsay M, Shu ZY. Journal Bibliometric Analysis: A Case Study on the Journal of Documentation. *Journal of Documentation*. 2011; 67(5): 806-822.
- 7- Elo S, Kyngäs H. The qualitative content analysis process. *J Adv Nurs*. 2008; 62(1): 107-115.
- 8- Oermann MH, Nordstrom CK, Wilmes NA, Denison D, Webb SA, Featherston DE, Bednarz H, Striz P, Blair DA, Kowalewski K. Dissemination of research in clinical nursing journals. *J Clin Nurs*. 2008; 17(2): 149-56.
- 9- Lowe HJ BG. Understanding and using the medical subject headings (mesh) vocabulary to perform literature searches. *JAMA*. 1994; 271(14): 1103-1108.
- 10- Estabrooks CA, Winther C, Derksen L. Mapping the field: a bibliometric analysis of the research utilization literature in nursing. *Nurs Res*. 2004; 53(5): 293-303.

Content Analysis of Articles Published in the Nursing and Midwifery Journals of Iranian Universities of Medical Sciences

Janani P¹, Roudbari M², Tahamtan I³, Sedghi SH⁴

¹Dept. of Medical Librarian and Information Science, School of Nursing and Midwifery, Shahid Beheshti University of Medical Sciences, Tehran, Iran

²Dept. of Biostatistics, School of Management and Medical Information Sciences, Tehran University of Medical Sciences, Tehran, Iran

³Dept. of Medical Librarian and Information Science, School of Management and Medical Information Sciences, Tehran University of Medical Sciences, Tehran, Iran

⁴Dept. of Medical Librarian and Information Science, School of Management and Medical Information Sciences, Tehran University of Medical Sciences, Tehran, Iran

Corresponding Author: Dept. of Nursing, School of Nursing, Bagiyatallah University of Medical Sciences, Tehran, Iran

Email: Shahramsedghi@gmail.com

Background and Objectives: The journal articles published in the Iranian journals are valuable resources for nurses and midwives. This article aimed to analyze the content of the articles published in the nursing and midwifery journals of Iranian universities of medical sciences.

Material and Methods: In this cross-sectional descriptive study, 565 articles published during 2005-2007 in the 20 Iranian nursing and midwifery journals were collected. Data were collected using a checklist and were presented using descriptive statistics in the SPSS-16.

Results: Most articles were published equally in nursing classification (12/4%) and miscellaneous articles (12/4%). Most of the articles were conducted using descriptive methodologies. The most cited subjects were nursing education (20%) and pregnancy (16.6%) in the nursing and midwifery subheadings, respectively. The Magiran database indexed the most nursing and midwifery articles.

Conclusion: There were few scientific nursing and midwifery journals published by the medical sciences universities. A majority of the articles published in the nursing and midwifery universities were related to other medical fields. It seems that there should be a distinct publishing policy in nursing and midwifery journals. Creating a specific database for indexing nursing and midwifery articles is recommended.

Keywords: *content analysis, periodicals, nursing, midwifery, articles*

Please cite this article as follows:

Janani P, Roudbari M, Tahamtan I, Sedghi SH. Content Analysis of Articles Published in the Nursing and Midwifery Journals of Iranian Universities of Medical Sciences. Journal (NMCJ); 2012; 2(1): 53-61.
